

listine, da se priloži posnetek listine, na koji se je ozirati v zadevnem slučaju. Še manj pa je treba, če se opira tožba na saldo, kojemu je v podlogo več faktur, predložiti vse vpoštevane fakture, ker zadošča za presojo pristojnosti navadno uvod dotične fakture, koji je pa malone pri vseh jeden in isti.

Tudi je glede na predpis §-a 77., odst. 2. civ. pr. r. povdarjati, da tega seveda ni moči omejiti po uvodoma omenjenem stavku, in zato bode sodniku vedno dano na prosto, da presoja, so li okolišnosti posameznega slučaja takšne, da se vporabijo različne določbe §-a 77. civ. pr. reda.

Dokaza, da je stranke prištevati osebam, ki zvršujejo trgovino, ni treba že v tožbi, nego šele tedaj, ko se odreka pristojnost sodišča, češ, da jedna strank ne zvršuje trgovinskega obrta.

Le-ta pravni nazor izhaja glede na to, da je sodniku po §-u 41., odst. 2. jur. pr. presojati svojo pristojnost sicer uradoma, toda na podlogi tožiteljevih navedeb — ako že ni sodišču znano, da so neresnične — in da bi nadaljno dokazovanje v tem stanju bistveno otežilo olajšavo, ki je želi zakon, včasih jo naravnost onemogočilo, kakor tudi nasprotniku povzročilo v mnogih slučajih prav po nepotrebnem večje stroške.

Zahtevanemu potrdilu po listinah se potemtakem s predložbo kvalifikovane fakture začasno dovolj ugodi. S tem je tudi podloga, potrebna za uradno presojanje pristojnosti, zadostno določena; vprašanje, ali je treba še več dokaza, nastane še le tedaj, ako se odreka pristojnost sodišča, katero tožitelj na pomoč pokliče.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) V posest pravice tuje vožnje gostilničar ne pride že s tem, da gostje vozijo k njegovi gostilni. (§ 312. in 313. obč. drž. zak.)

Okrajno sodišče v R. je v pravdi Jurija D. iz S. h. št. 83, tožitelja, proti Karlu St. iz S. h. št. 65, tožencu, radi motene posesti s prip. na tožbo de pr. 17. februarija 1897, št. 1093 po dne 17. marcija 1897 z obema strankama »in possessorio summarisimo« končani razpravi in završenem zaslišanju prič razsodilo tako:

»Toženec Karol St., posestnik v S., je dolžan pripoznati, da se nahaja tožitelj Jurij D., posestnik v S., v zadnji dejanski posesti pravice, da pusti voziti tudi druge ljudi do in od svoje hiše št. 83 z dvoriščem, stavb. parcela št. 119, po toženčevem dvorišču, parcela št. 120/1, in njegovi zemljiški parceli št. 219 do svoje parcele št. 220 kat. obč. S. in do ceste, to je po poti *a, b, c, d* obrisa F ad III; dolžan pripoznati, da je tožitelja motil v tej posesti s tem, da je dne 7. februarja 1897 na tej poti ustavil voz, na katerem so se peljali gostje od tožiteljeve hiše, ter jim branil dalje peljati; dolžan je torej v prihodnje vzdrževati se vsakega takega motenja pod globo, katero od slučaja do slučaja določi sodišče, in tožitelju povrniti na 131 gl. 27 kr. določene sodne stroške v 14. dneh pod nasledki eksekucije.

Nasprotno se pa tožbena zahteva: »da je toženec dolžan pripoznati, da se tožitelj nahaja v zadnji mirni posesti pravice, voziti do in od svoje hiše št. 83 z dvoriščem, parc. št. 119, po toženčevem dvorišču, parc. št. 120/1, in njegovi parceli št. 219 do svoje parc. št. 220 kat. obč. S. in do ceste (*a, b, c, d* obrisa) — zavrača.«

Odločba opira se na naslednje razloge:

Med tožiteljevo hišo št. 83 in toženčevo hišo št. 65 v S. nahaja se odprto in neobmejeno dvorišče (stavb. parc. št. 119 in 120/1), na katero je obrnjeno tudi hišno in gospodarsko poslopje obeh strank. Na dvorišče prihaja se z občinskih cest od južne in severne strani. Sporna pot se odcepi na južnem kraju od občinske poti, katera veže novo cesto v L., ter vodi potem najprvo po tožiteljevi parceli št. 220 (od *a* do *b* obrisa) in dalje po toženčevi parceli št. 119 (od *b* do *c* obrisa) do imenovanega dvorišča med hišama.

Priznано je, da so obe stranki in njeni predniki z družinami brez ovire rabili to pot za hojo in vožnjo, kolikor so je potrebovali pri svojem gospodarstvu.

Toženec je dalje obstal, da je dne 7. februarja t. l. ustavil goste z vozmi, kateri so se peljali od tožiteljeve gostilne v hiši št. 83 po sporni poti v L., trdeč, da tožitelj nima pravice, da bi tudi tuji ljudje po tej poti prihajali v njegovo gostilno in hodili od tod ter da te pravice tožitelj tudi dejansko ni vžival.

Toženec izrecno priznava, da ima tožitelj pravico voziti in hoditi po tej poti, kedar opravlja svoj gospodarski posel na

svojem vrtu parc. št. 220 ali pa na katerem drugem svojem svetu. Ker je po izpovedi prič Antóna M. in Marijane St. toženec tudi dne 17. februarja 1897, ko je ustavil Janeza R. in druge tožiteljeve goste, na poti izrečno povdarjal, da tožitelju ne brani voziti po tej poti, ampak samo njegovim gostom, toženec ni dal povoda tožitelju, da ga toži na priznanje pravice, katera ni sporna.

Vprašanje je tedaj jedino le to, je li toženec motil tožitelja v zadnji dejanski posesti vozne pravice s tem, da je ustavil goste, iz njegove hiše odhajajoče, na imenovani skupni poti. Ugovor toženčev, da tožitelj s tem, ako so njegovi gosti prihajali k njemu in odhajali od njega po sporni poti, ni mogel zadobiti posesti sporne pravice, ker se ni vživala v njegovem imenu, ni utemeljen, ako se pomisli, da je bližnja in prikladnejša pot do gostilne brez dvojbe v interesu gostilničarja, dočim korist take poti za gosta ni tako jasna. Tudi se bode tujec bržkone rajši ognil take poti, katera mu malo služi in s katero bi si lahko nakopal drago pravdo.

Bistvo služnosti je v tem, da se gospodujejoče zemljišče lažje in koristneje rabi. Tožitelj je torej legitimovan tožiti nasprotnika ako ga je motil v posesti sporne vozne pravice. Po §-u 492. obč. drž. zak. obsega pravica do steze tudi pravico, pustiti druge ljudi, k sebi priti. Ker pa glede voznih pravic v zakonu to ni izrečeno, mora tožitelj dokazati, da je tako pravico dejansko užival.

Po mnogih pričah je dokazano, da so zadnjih šest let, odkar ima tožitelj v svoji hiši gostilno, dohajali k njemu gostje peš, jahaje in vozeč se po sporni poti, in da so se osobito vozili po tej poti v poslednjih treh letih, odkar se izdeluje nova okrajna cesta iz S. v L., katera se pričinja blizu poslopij strank. To dokazujejo posebno priče: Pavel T., Josip H., Ferdinand T., Jakob K., Janez in Stefan K., Janez L., Janez R., Matej M., Karol N., Anton K., Janez G., Bolte K., Matija K., Jakob D., Primož P. in Dominik L.

Ker toženec ugovarja, da ni dne 7. februarja t. l. prvokrat ustavil tožiteljevih gostov na sporni poti, ampak da je to storil tudi prejšnje leto, kedar je koga na tej poti videl, tedaj mu je v smislu §-a 2. ces. nar. 27. oktobra 1849, št. 12 drž. zak. dokazati, da se je to v resnici godilo in da je tožitelj o tem vedel delj, nego 30 dni pred tožbo. V tem oziru potrjuje priča Janez B., da ga je dne 29. oktobra 1896 ustavil toženec, ko se je peljal od

gostilne tožiteljeve in da mu je B. obljubil, da ne bode več vozil po sporni poti. Priča Josip H. pravi, da ga je toženec okoli Božiča 1896 ustavil z vozom pred tožiteljevo hišo, da se je tej prepovedi udal in se potem peljal po drugi poti. Priča Anton M. pa pravi, da se je godilo to kake 14 dni ali 3 tedne po novem letu 1897. Toženčeva dekla Marija Č. potrjuje, da je toženec prve tri mesece večkrat ustavljal tožiteljeve goste, meseca januarija t. l. vsaj enkrat; da je toženec ustavil v jeseni do adventa 1896. Janeza G. in Ignaca P., meseca januarija 1897 hlapca Josipa H. in pred tožbo še nekega drugega tožiteljevega gosta, katerega pa ni poznala. Tudi priča Ignac P. potrjuje, da ga je toženec l. 1896. ustavil z vozom na sporni poti in ga le vsled njegove prošnje pustil dalje. Da je toženec tudi po 7. februarju 1897 ondi voznike ustavljal, ni merodavno.

Nasprotno potrjujejo tožiteljeve priče, da so njegovi gostje vozili po sporni poti, posebno v poslednjih mesecih pred tožbo in sicer: Jakob K. dne 25. novembra 1896, Karol N. v jeseni 1896, Janez R. pred Božičem 1896 (priči Janez R. in Matevž M.), podjetnika za zgradbo ceste v L., P. Franc P. in Matej P. v jeseni 1896 in še meseca januarija 1897 (priče Primož P., Anton K., Janez G. in Bolte K.) Jernej B. meseca januarija 1897 (priči Matija K. in Jakob D.), Dominik L. v jeseni leta 1896 in letos meseca januarija (priče Dominik L., Matija K., Primož P. in Jakob D.) Janez L. prve dni meseca januarija 1897 (priča Janez G.). Posebno potrjuje Dominik L., da je od leta 1877 do 1895 vsako leto prav po gostem jahal po sporni poti do tožiteljeve hiše, od leta 1895 do sedaj pa se tod vozil, zlasti večkrat l. 1896 in še meseca januarija 1897 in da ga je pri teh prilikah včasih tudi toženec videl, a mu ničesar ni rekel radi tega.

Ako se upoštevajo izpovedi mnogih prič in uvažuje, da so vozovi, s katerim so tožiteljevi gostje prihajali, stali na dvorišču nasproti toženčevi hiši in da so jih toženčevi ljudje morali opaziti, od kod da prihajajo in kod odhajajo, smatrati je kot dokazano, da je moral toženec že davno vedeti, da se tožiteljevi gosti vozijo po sporni poti. Nasprotno pa ni dokazano in z ozirom na redke in na tako očividne slučaje tudi ne ob sebi umevno, da je tožitelj več nego 30 dni pred tožbo vedel o tem, da mu toženec odganja posamezne goste od hiše.

Ker je torej tožitelj v smislu §-a 5. ces. nar. z dne 27. okt. 1849, št. 12 drž. zak. dokazal svojo zadnjo dejansko posest pravice, da vozijo tudi drugi ljudje po sporni poti do in od njegove hiše in da ga je v tej posesti motil, bilo je dotični zahtevi tožbe ustreči, prvi del zahteve pa odkloniti, ozirajoč se na to, da toženec nikoli ni kratil tožitelju pravice, da sme sam s svojo družino voziti po zadevni poti.

Konečno se še pripomni, da v pravnih o moteni posesti ni potrebno, da se tožitelj nahaja v mirni posesti, ampak da zadoštuje, da je v zadnji dejanski posesti, ako jo ohrani tudi proti volji nasprotnikov.

Razsodba o sodnih stroških opira se na § 24. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69 drž. zak.

Na rekurz toženčev je višje deželno sodišče v Gradcu z naredbo z dne 15. julija 1897, šte. 6862 izpodbijani končni odlok potrdilo iz naslednjih razlogov:

Tožitelj je neoporekano lastnik hiše št. 83 v S., v kateri zvršuje gostilničarski obrt, in je z zaslišanimi pričami popolnoma dokazal, da so gostje v minolih letih in do novejšega časa po sporni poti do in od njegove gostilne hodili, jezdili in vozili. Po sodnem ogledu je dalje dokazano, da je sporna in jako izvožena pot v neposredni bližini hiše, kjer toženec prebiva, in da mu je torej raba te poti po tožiteljevih gostih nedvomno morala znana biti.

Toženec oporeka, da je tožitelj pridobil si posest pravice, svoje goste po sporni poti voziti pustiti, in sicer oporeka to zaradi tega, ker ni dokazano, da so gostje tožiteljevi v njegovem imenu in vsled njegovega naročila vozili, da se torej izvrševanje posesti po tožitelju ali njegovem namestniku ni vršilo. To mnenje je pa pomotno: Če gostje, obiskujoč kako gostilno, upotrebljajo gotovo, dohodu k tej gostilni prikladnejšo in bližnjo pot, tedaj s tem ne zvršujejo sami pravice steze ali vožnje, ampak zvršuje jo lastnik gostilne. Lastnik gostilne je tist, ki, zvršujoč gostilničarski obrt, povzročuje, da gostje njegovo hišo obiskujejo; krajša in prikladnejša pot služi zemljišču, na katerem se zvršuje gostilničarski obrt, ona rabi se le v njegovem interesu.

Vrhu tega je v le-tem slučaju toženec priznal, da tožitelj kot lastnik zemljišča h. št. 83 v S. za svojo osebo poseduje služnostno

pravico steze, živinogonje in vožnje po sporni poti. Že pravica steze obsega po §-u 492. obč. drž. zak. pravico, da se tudi druge ljudi pušča k sebi. Služnost vožnje pa obsega nedvomno tudi služnost steze in torej glede prve ni moči zahtevati, da se vožnja izvršuj samo z lastnim vozom in samo od lastnika gospodujočega zemljišča ter njegove družine.

Toženec trdi dalje, da se je tožitelj najmanje odstavil iz posesti, ker je toženec zadnji čas v štirih slučajih tožiteljeve goste, ki so hoteli po sporni poti voziti, ustavil in jim vožnjo preprečil. Ne glede na to, da zadržavanje tožiteljevih gostov, kakor je pokazalo dokazovanje, ni dognano, vsaj ne za zadnji slučaj pred motitvijo dne 7. februarija 1897, vršil se je ta zadnji slučaj zadrževanja o Božiču 1896. leta. Ker je pa s tožiteljevimi pričami Janezom R., Antonom K., Ignacijem G., Leopoldom K., Matijo K., Marijo D., Jakobom D. in Dominikom L. dokazano, da so tožiteljevi gostje do novejšega časa in posebno tudi še v januariju in februariju 1897. l. vozili po sporni poti do in od tožiteljeve gostilne, je tako tudi dokazana zadnja dejanska posest tožiteljeva.

Prvosodni končni odlok je torej v glavni stvari potrditi. Glede stroškov se pa toženec pritožuje, ker mu je prvi sodnik naložil povračilo vseh stroškov, dasi je tožitelj propal z enim delom svoje tožbene zahteve. Tudi ta pritožba je neutemeljena. Tožitelj je zahteval brambo posesti zaradi tega, ker je toženec jednega njegovih gostov dne 1. februarija 1897 pri vožnji po sporni poti zadrževal, in jedino le za to je pravda tekla, je li tožitelj v posesti pravice, da pušča svoje goste voziti po sporni poti do svoje gostilne. To pravdo je pa toženec izgubil, dočim je tožitelj propal z malenkostnim delom svoje zahteve, koja tudi ni povzročila posebnih stroškov.

Na izvenredni rekurz toženčev je najvišje sodišče z naredbo z dne 10. novembra 1897, št. 13625 obe višjesodni odločbi premenilo in spoznalo, da se zahteva tožiteljeva, naj bi se spoznalo: »Toženec Karol St. je dolžan pripoznati, da se nahaja tožitelj Jurij D. v zadnji dejanski posesti pravice, da pusti voziti tudi druge ljudi do in od svoje hiše št. 83 z dvoriščem, stavbena parcela št. 119, čez njegovo (toženčevo) dvorišče, stavbena parcela št. 120/1, in njegovo zemljiško parcelo št. 219 do svoje parcele št. 220 kat. obč. S. in do ceste, to je v smeri a—b—c—d obrisa F

ad III; da je tožitelja motil v tej posesti s tem, da je dne 7. februarija 1897 na tej poti ustavil voz, na katerem so se peljali gostje od tožiteljeve hiše ter jim branil dalje voziti; dolžan je v prihodnje zdržati se vsakega takega motenja te posesti pravice tožiteljeve pod globo« zavrne in mora tožitelj trpeti svoje sodne stroške ter tožencu povrniti stroške prve stopnje itd.

Ta odločba se opira na naslednje razloge:

Toženec je priznal, da ima tožitelj pravico voziti v gospodarskih potrebah po sporni poti in je prvi sodnik na to stran že pravomočno zavrnil tožbeno zahtevo. Tudi pravice peš-poti z vsemi njenimi zakonitimi posledicami ni glede na povod in svrho tožbe tu pretresovati. Le za to gre tukaj, je li tožitelj tudi v posesti pravice, da pušča voziti goste od in do svoje gostilne po tej poti, in je li toženec motil tožitelja v tej posesti, ko je dne 7. februarija 1897 ustavil voz odhajajočih gostov.

Toda tožitelj ni dokazal posesti pravice, ki bi odgovarjala tej njegovi zahtevi, in zato tudi ni smatrati, da bi bil toženec s svojim odporom posegel protipravno v tujo pravico. V posest zadevne pravice bi tožitelj mogel priti po smislu §-a 312. obč. drž. zak. le s tem, da bi jo bil zvrševal v svojem imenu, oziroma po §-u 313. leg. cit. s tem, da bi bil rabil s toženčevim privojenjem njegovo zemljišče za prehod tujim gostom z vozi in iz njegove krčme.

Kar se tiče rabe v svojem imenu, tedaj je posneti iz vsega dokazovanja po pričah, da ni moči različnih voženj tretjih oseb do in od tožiteljeve gostilne spraviti v kako dokazano zvezo s takšno rabo. Ljudje so prav za prav, kakor kaže ogled, ne da bi morali, svojevoljno vozili k gostilni in nazaj po dvorišči toženčevem, bodisi, ker se jim je zdelo ugodneje, bodisi, ker je bilo videti na tej poti kolesnice. Nikomur pa ni prišlo na misel, da bi s tem zvrševali kako pravico v svojem imenu ali v imenu tožiteljevem; saj niso poznali niti razmer, niti vedeli, po čegavem svetu da vozijo. Takšno zvrševanje ni moglo ustanoviti posesti v onem obsegu, kakor trdi tožitelj, ker manjka vsake zveze s kakim namestovanjem za tožitelja.

Toda tudi za pridobitev pravice vsled dovoljenja lastnikovega primanjkuje potrebnih pogojev. Četudi ni, da bi moralo takšno dovoljenje biti izrecno, nego se volja, da se hoče kaj trpeti,

kaže lahko tudi drugače, vendar razmere v le-tem slučaju nasprotujejo takšni domnevi. Najprej pri presojevanji teh razmer ni prezreti, da je toženec postal polnoleten šele z odlokom z dne 17. septembra 1894 in prevzel dne 30. januarja 1895 samostojno upravo svoje imovine. Do tedaj je bil pod oblastjo varuhovo in ta varuh je bil tožitelj. Gotovo je, da, dokler je trajalo to razmerje, ni mogel biti govor o tem, da je pridobil tožitelj posest vsled dovoljenja toženčevega; tudi je pa umevno, da je v začetku samostojnega gospodarjenja bilo tožencu težko, upreti se bivšemu varuhu in to vsled ozirov, katere je smatrati posledicami prejšnje podložnosti. Toda vzlic tem težavam je toženec kazal svojo nevoljo in je o tem vpoštevati izpovedi prič Pavla T., Janeza B., Jožeta H., Marija Č., Antona M., Katarine M., Ignacija P. in Marije Št.

Odločbi spodnjih instanc, kateri, ne oziraje se na ta pomislek, hočeta ščititi tožitelja v posesti pravice, katere dejansko ni v onem, po odporu označenem obsegu, in katera, ako bi obstojala, bi toženca občutno utešnjevala v njegovi lastnini, — sta po navedenem očitvidno krivični in bilo ju je po dvor. dekretu z dne 15. februarija 1833, št. 2593 zb. pr. zak. premeniti tako, da se tožiteljeva zahteva zavrne popolnoma.

b) Tožbo, pri trgovinskem senatu vloženo proti neprotokolovanemu trgovcu, je radi nepristojnosti „a limine“ zavrni, a ne odstopiti je senatu za civilne reči.

Firma V. vložila je pri c. k. okrožnem sodišči v N. tožbo proti trgovcu P. na plačilo zneska 1200 gld. Naslovila je tožbo na c. k. okrožno kot trgovinsko sodišče v N. Trgovinski senat tega sodišča je tožbo v smislu §-a 230. odst. 2. civ. pr. r. zavrnil kot nesposobno, da bi se o njej odredil narok, ter to zavrnitev tako-le utemeljil:

S to tožbo zahteva tožitelj od c. k. okrožnega kot trgovinskega sodišča, naj se obsodi toženca, da mora plačati kupnino 1247 gld. za kože, njemu v svrho razpečavanja na up prodane. Ker pa po §-u 51. št. 1 jur. prav. spori v trgovinskih rečeh le tedaj spadajo pred trgovinski senat, ako je toženec trgovec, čegar firma

je vpisana v trgovinskem registru, tega pa tu ni, kakor je razvideti iz tusodnega trgovinskega registra, bilo je to tožbo po smislu §-ov 41. in 43. jur. prav. zavrniti radi nepristojnosti.

C. k. višje sodišče v Gradci je na rekurz tožiteljev s sklepom z dne 1. februvarija 1898, opr. št. R. II. 49/98 prvosodni sklep potrdilo iz teh-le razlogov:

Po §-u 51. jur. prav. spadajo pred trgovinska sodišča, oziroma trgovinske senatke okrožnih sodišč spori iz trgovinskih opravkov, ako gre tožba proti trgovcu, kojega firma je vpisana v trgovinskem registru. Ker firma toženca ni registrovana, onda sodni dvor prve stopinje kot trgovinsko sodišče ni pristojen, in zato se je tožbo, kot nesposobno, da bi se o njej odredil narok, po pravici vrnilo. V rekurnem spisu navedeni §-i 61.—63. jur. pr. tu ne veljajo, ker nanašajo se na preobrazbo senatov, kedar se pravna stvar že razpravlja. Tako tudi ni umesten § 28. odst. 2. pravilnika, ker je le-ta vporaben le na sodne oddelke, ki opravljajo jednakovrstne posle, ne pa tudi na oddelke za opravke posebne in občne podsodnosti.

Opomnja: Doslovno tako določa tudi ministerijalni odgovor na vprašanje k §-u 230. civ. pr. r.

K.

c) V pravici revnih po §-u 64. št. 3 civ. pr. r. ni obseženo, da mora pooblaščenec biti odvetnik v rečeh, ki vrednost 500 gld. presegajo, a spadajo pred okrajna sodišča.

Josipina K. kot mati in Jurij H. kot varuh nedol. K., oba v Ljubljani, tožila sta pri okrajnem sodišči v Celovci B-ja na priznanje očetstva in plačevanje alimentacije. Le-te so presegale znesek 500 gld. Na podlogi pravice revnih prosila sta tožitelja brezplačnega zastopnika in Celovsko okrajno sodišče je imenovalo takim državnopravdniskega upravitelja.

Proti tej odredbi vložila sta tožitelja rekurz, češ, da je sporni predmet vreden nad 500 gld., in da v takem slučaju sme po §-u 29. civ. pr. r. stranke zastopati le odvetnik.

Deželno sodišče v Celovci je ta rekurz zavrnilo iz teh-le razlogov:

Z dovoljeno pravico revnih zadobi stranka po smislu §-a 64. št. 3 civ. pr. r. le tedaj, ako je za dotično pravno reč odvetniško zastopanje po zakonu zapovedano, pravico, da se jej v začasno, brezplačno varstvo pravic postavi odvetnik. Po zakonu pa je odvetniško zastopanje zapovedano le pred sodnimi dvori prve stopnje in višjih stopenj (§ 27. odst. 1, § 463. odst. 2 in § 513. civ. pr. r.). V rečeh pa, ki spadajo pred okrajna sodišča, odvetniško zastopanje ni zapovedano, ter je določbo §-a 29. civ. pr. r. vporabiti le tedaj, ko si stranka sama postavi zastopnika.

K.

Kazensko pravo.

Slučaj §-a 1. zakona z dne 25. majnika 1883, št. 78 drž. zak.?

Državno pravdnništvo v Rudolfovem vložilo je naslednjo obtožbo:

I. Anton K. je s tem, da je dne 24. aprila 1896 v Rudolfovem, ko mu je od več strani pretilo prisilno zvršilo na njegovo, po bratu Francetu K. pričakovano dedščino, to dedščino s pismeno pogodbo odstopil svojemu sinu Janezu K. z namenom, da bi o pretečem mu prisilnem zvršilu izplačanje svojih upnikov obrezuspešil imovinske kose prodal, oziroma pravne posle izmislil ter s tem prizadeta škoda nad 50 gld. znaša.

II. Janez K. je pa s tem, da je vedoč Antona K. zgoraj opisani namen, ž njim navedeno odstopno pogodbo sklenil, k zgoraj opisanemu činu pripomogel in si za njegovo gotovo izpolnjenje prizadejal.

S tem zakrivila sta oba pregrešek po §-u 1. zakona z dne 25. maja 1883, št. 78 drž. zak., in sicer Janez K. kot sokrivec v smislu §-a 5. kaz. zak., ter gre kaznen izmeriti po §-u 2., odst. 1 navedenega zakona. — I. t. d.

Razlogi:

Dne 30. marcija 1896 umrl je v R. Franc K., zapustivši sledeče premoženje: 30.000 gld., naloženih v hranilnici v R., na Kranjskem pa zemljišče vl. št. 266 k. o. J., vredno 130 gld., in zemljišče vl. št. 275 k. o. O., vredno 245 gld. Imel je edino hčerko O., ki pa je tudi dne 9. junija 1896 umrla. Po smrti obeh sklenila se

je med vdovo Marijo K. in brati Janezom ter Martinom K. in sestro Ano K. dne 12. novembra 1896 v R. dedinska pogodba, katero je dne 20. novembra 1896 tretji brat Anton K. pri c. kr. za m. del. okrajnem sodišču v Rudolfovem tudi potrdil v tem smislu, da dobi vdova Marija K. 30.000 gld. proti temu, da izplača bratom, oziroma šestri zapustnika, vsakemu po 1875 gld., jim prepusti zemljišča ter poravna vse zapuščinsko-razpravne in pristojbinske stroške.

Obdolženec Anton K. podedoval je toraj 1875 gld. in glasom oporoke vžitek zemljišča vl. št. 275 k. o. O., ki ima po njegovi smrti preiti v last njegovih otrok. On je brez vsacega premoženja in so ga upniki poprej že brezuspešno rubili. Dolgov pa je imel, kot je deloma iz izpovedeb prič razvidno in iz zapisnikov pod dn. št. 4, ter po lastnem priznanji nad 800 gld. Obdolženec je dobro znal, da, kakor hitro dobi kako premoženje, bodo upniki po njem segli. Ko je umrl njegov brat Franc K. z obilnim premoženjem, moral si je pač takoj misliti, da bode tudi on kaj podedoval. Kakor hitro je zvedel o njegovi smrti, bilo mu je takoj na mislih, kako bi to dedščino upnikom odtegnil. Da je imel ta namen, razvidno je iz pričevanj Antona M.: »da je bil njemu obdolženec dolžan 138 gld., da mu je rekel, da se »trošta« da bo denar dobil, da mu ne kaže dedščine sprejeti, da jo bo rajši fantu (Janezu K.) izročil, ker bi drugače upniki ves denar vzeli;« — in Jožetu Ž.: »da mu je tožil, da se boji, da mu bodo upniki ves denar vzeli; — povej kaj čem storiti?« Da je pričakoval precejšnjo dedščino, dokazano je po pričah Antonu M., Jožetu Ž., Francetu N., Antonu D., Ignaciju M. in Janezu Š., katerih tirjatve znašajo do 400 gld. in katere je vse tolažil, da bo že plačal, ko bo po bratu podedoval.

Dne 24. aprila 1896 sklenil pa je s svojim sinom Janezom K. v pisarni dra. S. pismeno pogodbo, s katero istemu odstopa proti plačilu 100 gld. svoje dedne pravice. To zgodilo se je v namenu, upnike oškodovati, kar je iz gori navedenega razvidno.

Da je ta namen tudi obdolženec Janez K. znal, sledi iz tega, da so mu morali dolgovi Antona K. biti dobro znani, in ker je — če se vzame, da je res valuto plačal — obljubil Janezu S. plačati Antona K. dolg v ostanku 65 gld. in da je večkrat svo-

jemu stricu Janezu K. iz Lj. pisal, da naj le denarja da Antonu K., da bo že on plačnik.

Sicer pa zadostuje glede obeh obdolžencev, da sta v vednosti, da pretijo Antona K. upniki s prisilnimi zvršili na dedščino, isto tem upnikom z navedeno odstopno, oziroma kupno pogodbo odtegnila in s tem jih oškodovala v znesku nad 50 gld.

To njuno dejanje znači se kot pregrešek obrezuspešenja prisilnih zvršil v smislu §-a 1. zakona z dne 25. maja 1883, št. 78 drž. zak.

Okrožno sodišče v Rudolfovem je po razpravi dne 19. januarja 1898 oba obtoženca od navedenega pregreška oprostilo.

Razlogi:

Po §-u 1 zakona z dne 25. maja 1883, št. 78 drž. zak. za more tega pregreška kriv postati le tisti, kdor z namenom, da bi o pretečem mu zvršilu izplačanje svojih upnikov obrezuspešil, — imovinske kose na stran spravi . . . in če znaša prizadeta škoda nad 50 gld.

Rešiti je tedaj vprašanje, ali je Anton K. imel ta namen in kake imovinske kose je spravil na stran?

Istina je, da je bil Anton K. veliko dolžan in da so upniki zastonj čakali na plačilo svojih tirjatev. Res je tudi, da je vedno, posebno ko je zvedel, da mu je bogati brat 30. marca 1896 v R. umrl, gojil nado, da se bode brat ob svoji smrti tudi njega in ostalih revnih bratov in sestre spomnil. To upanje seveda ni bilo posebno veliko. Saj je imel brat Franc K. hčer O—o, staro komaj 8 let, in soprogo, kateri bosta menda jedini dedinji bratove zapuščine.

In res, da bi Anton K. poznal poslednjo voljo bračovo, splavalo bi mu zadnje upanje po vodi. Rajnki Franc K. zapustil je razun dveh zemljišč v J. in O. še 30.000 gld. Od teh volil je svoji hčerki O—i 10.000 gld., 20.000 gld. pa je deponoval za otroke te hčerke, ako bi jih kedaj v zakonu imela; toliko časa pa, da se O—a omoži ali pa, če v zakonu ne bi imela otrok, imela bi žena pokojnikova dosmrtni vžitek. In le v slučajih, da O—a umrje, da ne zapusti nikakih otrok in da tudi vdova pokojnega umrje, pripasti bi imela svota 20.000 gld. pokojnikovim bratom Antonu, Janezu in Martinu ter sestri Ani.

Z ozirom na to, da je bila tedaj pokojnikova hči O—a v najlepši mladosti 8 let, ne bi pač nihče slutil, da ne bo vzrasla, da se ne bo omožila, da ne bo imela otrok, da bo čez dobra 2 meseca umrla, in nihče ne bi temu pogodnemu legatu pripisoval kake vrednosti. Saj tudi v tem slučaju, da so Anton K. in ostali bratje že naprej vedeli, da bi pokojnikova hči O—a v tako kratkem času umrla, morali bi čakati še na smrt pokojnikove vdove, kateri je bil za ta slučaj namenjen dosmrtni vžitek.

Sodišče je zadobilo trdno prepričanje, da pogodni legat meseca aprila 1896 ni bil velike vrednosti, če se mu more sploh kaka veljava pripisovati.

Dne 24. aprila 1896 namreč sklenil je Anton K. s svojim sinom pismo pogodbo, s katero odstopa istemu proti plačilu 100 gld. svoje dedne pravice.

Janez K., ki je bil tedaj pekovski pomočnik v R., si je prihranil nekaj novcev in posojeval svojemu očetu male zneske 1 do 5 gld. Na ta način razposodil je svojemu očetu že kakih 50 gld. Ko je v jeseni leta 1896 naprosil Anton K. svojega sina večjega posojila, da bi si kupil kravo, in se je ta branil, ponudil mu je odstop svojih dednih pravic proti plačilu 100 gld., vračunaje dolžno svoto 50 gld. Sin Janez, kateri je imel tedaj pri svojem bratu v L. 140 gld. spravljenih, kateri pa je imel denar v kupčiji, si je tedaj petrební denar za kravo izposodil in kupil očetu kravo za 54 gld. Na ta način plačal je torej svojemu očetu več kakor 100 gld. To, da je imel sin Janez pri svojem bratu Antonu K. shranjenih 140 gld., je zadnji kot priča pod prisego potrdil.

Da bi tirjatev svojega sina vsaj nekoliko pokríl, odstopil mu je Anton K. svoj pogodni legat, ki je bil tedaj seveda minimalne vrednosti. Večje vrednosti tudi še sedaj ne bi bil, da se ni vdova zapustnikova z brati pokojnikovimi poravnala, oziroma vsakemu od njih, da se jih odkriža, takorekoč podarila 1875 gld. In nihče sedanjih zasebnih vdeležencev ne bi bil odstopil svoje najmanjše terjatve proti odstopu takega legata, ki je bil odvisen od toliko pojcev.

Če pa je bila pričakovana dedščina Antona K. v trenutku, ko jo je odstopil svojemu sinu Janezu, tako minimalne vrednosti,

kakor se je ravnokar dokazalo, tedaj pač tudi ni mogel imeti namena, s tem odstopom svoje upnike oškodovati.

Vzemimo popolnoma sličen slučaj. Nekdo, ki je z dolgovi preobložen, si kupi za mal denar srečko. Mogoče je, da ima dotičnik največje upanje, da bo zadel, vendar reprezentuje to upanje v splošnjem minimalno vrednost. Dotičnik proda potem to srečko svojemu sinu. Čez nekaj časa zadene ta srečka glavni dobitok. Komu bo tedaj prišlo na misel, staviti dotičnega na zatožno klop radi §-a 1. zak. z dne 25. maja 1883, št. 78 drž. zak. ali celo trditi, da je to srečko svojemu sinu zato prodal, da bi svoje upnike oškodoval?

Sodišče tedaj ni moglo prepričanja zadobiti, da je Anton K. z odstopom svojih dednih pravic imel namen, izplačanje svojih upnikov obrezuspešiti in je obtoženca v smislu §-a 259., št. 3 kaz. pr. r. od obtožbe, ter po §-u 390. kaz. pr. r. od povrnitve dotičnih kaz. stroškov oprostilo.

Drugoobtoženec Janez K. zapustil je očetov dom že v 8. letu svoje starosti. Služil je najprvo pri nekem kmetu, pozneje, v 13. letu, prišel je v R. k peku M. in je tu služil kot pekovski učenec, pozneje pomočnik. Iz tega, da je bil odsoten toliko let od doma, sklepati se pač mora, da za dolgove očeta vedel ni. Znal je pa, da živi njegov oče v revščini, in mu je zato pošiljal večje ali manjše svote kot posojilo. Pozneje mu je kupil tudi jedno kravo, tako, da je znašala njegova tirjatev slednjič nad 100 gld. Da bi imel za to svojo tirjatev vsaj mal nadomestek, sklenil je potem z očetom omenjeno odstopno pismo pogodbo. Ko je tedaj zvedel dolgove svojega očeta, pokazal je takoj namen, z upniki svojega očeta pobotati se. To je razvidno iz zapisnika z dne 1. februvarja 1897, kateri je bil sestavljen pri c. kr. z. m. dl. okrajnem sodišču v Lj. Tega namena pa ni mogel izpolniti, ker c. kr. okrajno sodišče v M. njegovi prošnji, da bi se mu postavil drug kurator, s katerim bi potem očetove dolgove — seveda samo one, katere bi upniki potrdili — poravnala, ni ugodilo, temveč je akte kazenskemu sodišču odstopilo.

Po teh okolščinah je dokazano in je zadobilo sodišče mirno prepričanje, da Janez K. s tem, da si je za svojo tirjatev v znesku 100 gld. dal cedirati pravico do pričakovane dedščine, nikakor ni

imel namena, to dedščino upnikom očetovim odtegniti, marveč ravno nasprotni namen, te dolgove poravnati.

Sodišče je moralo torej tudi Janeza K. od obtožbe v smislu §-a 259. št. 3 kaz. pr. r. ter po §-u 390. kaz. pr. r. od povrnitve dotičnih kaz. stroškov oprostiti.

Iz upravne prakse.

O skladni dolžnosti podobčin v cestne namene po cestnem zakonu kranjskem.

C. kr. upravno sodišče je o pritožbi Franca Zakrajšek in sodrugov od Sv. Duha proti odločbi deželnega odbora v Ljubljani z dne 12. januarja 1896, št. 286, radi cestnega sklada, po dne 19. oktobra 1897 dognani javni ustni razpravi razsodilo (št. 5340 ex 1897).

Izpodbijana odločba se razveljavlja, kot v zakonu neutemeljena.

Razlogi:

Deželni odbor vojvodine kranjske je dne 12. junija 1896 pod št. 286 sklenil sledeče:

Deželni odbor sklene na podlagi §-a 91. obč. reda glede vzdrževanja občinske ceste, ki drži od okrajne ceste čez Lahovo v Št. Vid, in glede posipanja te ceste na stroške zamudljivcev nastopno:

- a) Stroške posipanja po podjetniku julija meseca 1895. leta, ki znašajo 14 gld. 95 kr., morajo plačati spodaj imenovani posestniki v 14. dneh po prejemu tega rešila v roke župana proti eksekuciji.
- b) Sklep občinskega odbora z dne 9. novembra 1895 in na podlagi tega sestavljeni razdelilni izkaz se potrdi, zato se
- c) pritožba Josipa Adamiča in sodrugov z dne 30. marcija 1895 in pritožba članov podobčine Sv. Duha z dne 21. novembra 1895 proti omenjenemu sklepu občinskega odbora kot neutemeljena zavrne.